

ULTIMII LĂUTARI AUTENTICI DIN CETATE

Georgeta LEPĂDAT, Jeni CONDEI-VIZITIU¹

geolapadat@yahoo.com

MOTTO:

„Și-am zis verde mărăcine
Mai dă-mi, Doamne, niște zile
Să trăiesc puțin și bine...
Că nu vreau la mănăstire
Să pună pământ pe mine...”

ABSTRACT: Traditional gipsy music has been a way of communication between any of communities in which this music existed, no matter the region. That is why the accomplished material proposes to present different aspects of the life of some authentic gipsy musician, their feelings and their way of living both joyful and sad.

KEYWORDS: music, tradition, gipsy, violin, fiddler

Românii sunt un popor de veche cultură populară, expresie a acesteia fiind vechile sale organizații, ca Obștea sătească cu scaunele de judecată ale bătrânilor, organizații prețuite și imitate de neamurile cu care au ajuns în contact. O expresie a spiritualității sale sunt și nesecatele forme de literatură orală, de rituri și obiceiuri, de sărbători și evenimente de familie, de cântece și jocuri, păstrate nealterate de veacuri până în zilele noastre printr-o tradiție orală din generație în generație².

Tradițiile sunt cele care deosebesc un popor de altul, sunt cele care îi caracterizează modul de gândire și trăire. Chiar dacă evoluția societății influențează aceste tradiții sau chiar le schimbă, ele rămân totuși în mentalitatea oamenilor.

Muzica lăutărească a constituit de-a lungul vremii o modalitate de comunicare în oricare dintre comunitățile în care aceasta s-a regăsit, indiferent de zonă.

Peste tot se mai pot auzi acorduri lăutărești, de la tarafuri și formații tocmită la nunți și botezuri, sărbători în aer liber, săli de concerte, terase și

---

¹ Profesori la Liceul Teoretic „Gheorghe Magheru”, Cetate, județul Dolj.

² Clemente Plaianu, Chiuza, *Veche vatră românească și leagăn al Rebrenilor*, Editura Viața Creștină, Cluj-Napoca, 1998, p. 298.

restaurante până la festivaluri naționale și internaționale, unii făcând parte chiar din orchestre simfonice.

Transmisă de la o generație la alta, muzica lăutărească s-a făcut simțită în comportamentul și aspectul vestimentar al lăutarilor, având un strat urban, care s-a dezvoltat în special în marile orașe, dar și un strat rural, perpetuat în sate.

Persoane speciale în felul lor, s-au făcut cunoscuți foarte bine și au fost apreciați pentru muzica lor de suflet. Vorbesc despre acei lăutari care nu au studiat în vreun fel muzica, ci au prins meseria de la cei vârstnici ca să o transmită copiilor lor.

Oameni normali, integrați în viața socială, care muncesc și respectă normele de conviețuire socială, care n-au creat probleme deosebite, lăutarii autentici ai satului au mai rămas puțini. Pentru ei muzica a fost dintotdeauna un mod de existență, dar și un instrument de solidarizare comunitară.

Se știe că lăutăria este o meserie de familie. Copiii-băieți au învățat de la părinți și de la alți bărbați din familie să cânte la un instrument de mici, au mers pe la nunți de timpuriu și și-au ajutat neamurile să cânte continuând să învețe. Când au stăpânit destul de bine și repertoriul și stilul local, ei au început să creeze la nivel melodic, armonic sau la nivelul versurilor.

Așa a început unul dintre ei... Încărunțit de timp, își duce zilele în comunitate lipsit de lux, de bani sau de faimă... Ilie Nistor care cântă la vioară... Mă așteaptă la colțul fântânii din uliță, unde cândva, răsunau în fiecare zi acordurile de acordeon, saxofon, vioară... Astăzi, doar câțiva, el, fratele lui și încă vreo doi își mai încearcă instrumentele pentru vreo chelmeză sau vreo înmormântare. Intrăm într-o curte cu o casă modestă, dar bine îngrijită și ne așezăm în jurul unei mese, alături de familie. Deschide cutia și cu mare grijă ridică vioara, o așează sub bărbie și ține neapărat să-mi cânte un cântec. Apoi rememorează amintirile ca și când ar derula un film. Povestește cum la 12 ani după ce a terminat patru clase, tatăl și el cântăreț, l-a dat la un lăutar pe nume Lăiețu Ion să învețe meserie. Fața i se luminează... își amintește că atunci când a intrat în casa lăutarului, pentru prima dată, a rămas mut de uimire: în aceeași cameră se aflau atâtea instrumente cât pentru o orchestră întreagă, însă el nu avea să-și aleagă decât unul singur – vioara. În două luni de zile a învățat multe cântece, pe care și acum le mai cântă la cerere: *Cine-a pus cârciuma-n drum*, cântat de Romica Puceanu, *Frunzuliță flori de mai*, *Mai stai fericire mai stai* și *Cine are fată mare* cântate de Doina Dumitriu Siminică sau *Lume, lume și Trei*

lămâi și trei gutui cântate de Gabi Luncă. „Muzica lăutărească, deși mulți nu recunosc, este buna dispoziție a petrecerilor, ea este modelată după cum crede fiecare care o cântă”.

De-atunci muzica a fost singura sursă de venit, pentru el la început, apoi pentru întreaga familie. I-a oferit multe satisfacții. Prin intermediul muzicii a colindat prin țară fiind invitat pe la diverse evenimente cu formația, mai ales în zona Băile Herculane, Orșova, Drobeta Turnu-Severin, dar și peste hotare în Cipru, Olanda, Belgia, Italia și Franța.

Pe vremuri, povestește el, în tinereți, poveștile de viață de aici erau spuse în cântecele noastre, oamenii veneau la horă și la balurile de la Căminul Cultural. „Am cântat de nenumărate ori *Ungurica, Galaonul, Rustemul, Hora în două părți, Alunelul...* dansuri populare de la noi din zonă. Primeam bacșișuri grase pentru cântecele pe care le repetam la cerere. La fel era și la nunți. Pentru sufletul fiecăruia aveam ceva de cântat pentru că se știe: repertoriul lăutarilor este foarte variat, lucru cu care se mândrește”. „Acum – și tristețea și dezamăgirea i se citește pe față – liniștea de la țară e tulburată de alte ritmuri... orientale. Nimic nu mai este ce era odată... tradiția lăutarilor a început să moară, cei care sunt încă în top îmbină stilul vechi al lăutarilor cu muzica modernă electronică”.

...Îl întreb dacă nu i-a părut rău că n-a terminat școala. Îmi zâmbește și-mi spune că e mulțumit și cu patru clase, pentru că altfel n-ar fi avut vreme să exerseze atât arcușul și oricum asta știe el să facă cel mai bine, cu asta și-a întreținut familia. A avut însă pretenția ca toți copiii lui să termine școala. E bucuros și mândru că a reușit să-și ducă cei trei copii la școală și că aceștia au fost apreciați de învățători și profesori, ori de câte ori fiind nevoie de un acompaniament la serbările școlare, făcând-o cu mare plăcere. „Am trei flori, și am luptat ca ei să fie bine”. Are un gust amar însă, pentru că din cei trei copii numai unul a fost atras de instrumentele muzicale reușind să învețe la saxofon, „atât. Fetele sunt în străinătate, la muncă, iar nepoții sunt la el pentru că toți sunt la școală și trebuie să-i supravegheze cineva. „Nici lor nu le place... n-am cum să-i mai conving... eu am îmbătrânit... lăutarii s-au împuținat. Acum au mai rămas lăutari doar cu numele. Nu mai sunt lăutarii de-altădată, pentru că nu-i mai tentează să practice o meserie nesigură, fără venituri permanente și în declin”.

Aproape cu mișcări mecanice, așează vioara la locul ei, închide cutia, mulțumit că a avut posibilitatea să se mai facă cunoscut odată și merge să o pună alături de alte instrumente pe care copiii și nepoții le țin moștenire

de la bunici și străbunici și care zac prăfuite în cotloanele umbroase ale casei, cândva făcând înconjurul lumii, stârnind pasiuni și umplând sala de spectacole a Căminului Cultural din Cetate, dar și din alte localități.

Greu de crezut, dar adevărat și trist cum adevăratele valori se petrec încet, peste ele așternându-se doar amintirile...

Bibliografie:

- [1] Clemente Plaianu, *Chiuza, Veche vatră românească și leagăn al Rebrenilor*, Editura Viața Creștină, Cluj-Napoca, 1998.